

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2.
Izhaja vsak dan, izvenemši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 93.

V Ljubljani, v torek 26. aprila 1887.

Letnik XV.

Šestdesetletnica Albrehtova.

Enoindvajseto leto se bliža, ko si je nadvojvoda c. kr. vojni maršal Albreht dne 24. junija 1866 spletel nov prekrasen in nevenljiv lavorov venec pri Kustoci na Laškem, kjer so se tudi naši fantje borili za Avstrijo in njene pravice. Od tedaj smo imeli mir in nadvojvoda Albreht odložil je maršalsko palico in ostri meč, ter se je posvetil popolnoma preustroju naše armade. Zasluge njegove na administrativnem polju c. kr. vojne niso prav nič manjše, kakor one z lavoriko odičene na stratežičnem. In ni jih malo ne teh ne onih, na ktere se danes kot na dan šestdesetletnice sivolasi junak ponosno ozira.

Povsod, kjer izobražencem gorko srce za krasno našo državo v zvestih prsih bije, spominjajo se danes tega sivolasega junaka, nadvojvode Albrehta. Na Dunaji napravili so mu vojaški velikanske slavnosti; v državnem zboru spominjala sta se zmagovenčanega junaka oba predsednika zbornice v jako lepih in nad vse prikladnih besedah. Posebno segajo pa dotične besede predsednika gospodske zbornice grofa Trauttmansdorffa človeku v srce. Ko se je namreč 30. seja v gospodski zbornici pričela, rekel je ondašnji predsednik:

„Preden pričnemo obravnave, nečem opustiti, da ne bi na tem mestu opozoril, da praznuje 26. t. m. sijajni član presvitle cesarske rodovine jako redko slavnost. Omenjenega dne (v torek 26. apr.) praznuje namreč nadvojvoda Albreht, c. kr. vojni maršal, jubilej šestdesetletnega vojaškega službovanja. Spominjajoč se vsega, kar je v tej dolgi dobi dobrega in budega z zmagoslavim vojskovodjem vred doživela, kaj je nadvojvoda Albreht, čegar ime bo v avstrijski zgodovini z zlatimi črkami zapisano ostalo, za njo storil, praznovala bo cesarska armada ta dan posebno slovesno, ter bo s tem pokazala presvitlemu članu cesarske hiše, junaku in zmagovenčanemu vojskovodji, hrabremu soboritelju, ki jo je večkrat k časti, slavi in zmagi vodil, svojo hvaležnost in spoštovanje, s katero bo družila svoje presrčno želje, da bi se spojila s tolikanj slavno preteklostjo tudi še ravno tako sijajna bodočnost.

Toda ne le tukaj, povsod, kjer bijejo domoljubna srca, nahaja se v enaki meri spoštovanje

za nadvojvodo Albrehta, združeno s presrčno željo, da bi mu mogel taisto vsakdo razodeti. Slavni nadvojvoda je namreč član cesarske rodovine. Prepričan sem, da sem storil le to, kar pravica zahteva, če sem si postavil častno nalogo, da Vam izrečem željo, ki jo imate z menoj vred vsi v srei, ter predlagam, da naj bi se sklenilo, da se predsedništvo gospodske zbornice pooblašča, presvitlemu nadvojvodi Albrehtu ob njegovi šestdesetletnici vojaškega službovanja pokloniti najspoštljivejšo častitko. (Viharno odobravanje.) Prosim, da mi to naznanite s tem, da se dvignete s svojih sedežev.“ (Se zgodi.)

V poslaniški zbornici spominjal se je presvitlega jubilarja predsednik Smolka.

O budgetu.

Preteklo soboto pričela je državnega zbora poslaniška zbornica zopet svoje delovanje, ktero je bila pred prazniki vstavila in odšla križem svetá. Najprej se bode sedaj pečala z letošnjim budgetom, ki zahteva blizo 536 milijonov za svoje potrebščine in ima le kakih 509 milijonov goldinarjev na razpolaganje, s katerimi bo pokrival zevajoče rane državnih potrebščin. Primanjkuje mu toraj že na prvi pogled nič manj kakor 27 milijonov goldinarjev.

A motil, jako bi se motil, kdor bi mislil, da je to že ves deficit, s katerim se bo letos finančnemu ministru vitezu Dunajevskemu boriti. O kaj še, niti polovica ni to od celega zneska. Nepridiprav se skriva tudi še drugod. Le spomnimo se, da so bili letos delegatje na izredno povelje cesarjevo v Budapeštu zbrani in takoj nam bo jasno, da mora deficit zdatno večji biti, kajti potrebščine so bile izredne in izredno velike. Nič manj kot 36 milijonov goldinarjev dovolile so izredne delegacije za izredne vojaške previdnostne naprave; kakih 3-5 milijonov potrebovalo se bo pa za doplačila pri državnih železnicah in pri takih, ki so v državnih rokah. Vsega skupaj smé se toraj v okroglem številu deficita blizo 67 milijonov goldinarjev računati.

Da je letos tolikanj deficita, vzrok so večinoma

izredne vojaške priprave, ki so bile potrebne gledé tolikošnjega nakopičevanja črnih vojnih oblakov, iz katerih se nam je grozila krvavorudeča strela pogubonosnega boja. Kar se je toraj v tem oziru gledé na javno varnost države denarja izdalo ali vsaj za izdavanje dovolilo, se je moralo zgoditi, ker smo se z manjšo škodo obvarovali večje in bolj občutljive. Kdo vé, kakošen bi bil „deficit“ drugo leto, če bi se letos Avstrija ne bila tako popolno in očitno na vsak slučaj pripravila, naj pride, kar hoče. Kje pa je porok, da bi nas ne bila Rusija napadla zaradi naše politike v Bolgariji, če bi ne bila videla, da smo oprezni in pa, kar je še najbolj glavna reč — če bi bila sama za boj pripravljena! Naš letošnji „deficit“, če tudi je res velikansk, vendar še ni tak, da bi se ne dal prenašati. In pa tudi še to lastnost ima, da je pri vsi svoji velikosti ob enem jako majhen. Če namreč odštejemo vse izredne svote za vojaške namene, za železnične in druge državne zgradbe in stavbe, nam ne ostaja več primanjkljeja, kakor le 5-4 milijonov goldinarjev, kar niti po 15 krajcarjev na posamičnega prebivalca ne pride. Tudi letos se ne dá tajiti, da gremo v državnem gospodarstvu vedno na bolje. No, če smo za vojaške priprave toliko venkaj zmetali, ni naša krivda, temveč vojaški do ušes oborožene Evrope, ki nas je k temu prisilila. Kaj smo hotli, ali plavati, ali pa vtiniti. Boljše, ker modrejše, prvo, kakor drugo. Sploh je za poslednje še vedno čas.

Da se nam v državnem gospodarstvu res kolikor toliko vedno na bolje obrača, dokazujejo številke. Leta 1884 potrebovali smo za stroške z všteto zgradbo železnice in državnih poslopij 514,919.373 gld., dohodkov smo imeli pa 474,555.699 gld. Primanjkljeja nam je bilo zabilježiti 40,363.674 gld. Drugo leto (1885) je bilo stroškov le še 520,198.772 gld., dohodkov pa 504,961.495 gld.; primanjkljeja toraj ne več, kakor le še 15,237.277 gld. Še ugodneje, kakor to leto, bilo je leto 1886, t. j. lansko leto. Potrebovali smo 516,625.771 gld., dobili smo pa iz raznih dohodkov 507,833.841 gld. Primanjkljeja ni bilo več, kakor le še 8,791.930 gld. Kdo pa more za to, da je letos Bismark kar h krati vso Evropo in s tisto vred, kakor se samo po sebi razumé, tudi nas kviško dvignil, da smo se jeli ob-

LISTEK.

Papež Leon XIII. in 50letnica njegovega mašništva.

(Govoril v semenišču pri „govorniških vajah“ F. R.)

(Dalje.)

I. Leonovo delovanje za katoličanstvo in za občni ljudski blagor.

Predolgo bi trajalo, ko bi hotel v tem oziru na drobno popisovati Leonova dela. Njegovih spisov, samo v to svrhu spisanih, bodi si večjih ali manjših, je na stotino; a vseh skupaj nad tri sto. Zavoljo tega bom mogel tu govoriti le o najbolj znamenitih spisih Leonovih. — Sree pa, vroče srce bije Leonu XIII. za pravo ljudsko blagostanje, pravo omiko in oliko; za ono prosveto, ki ne ustvarja le spolzle sreče pozemske, temveč, ki vodi do stalne sreče onkraj groba. — Leonovo srce gori za učeeo se mladino in njeno odgojo, dobro vedoč, da se

mora že šibko drevesce lepo vzgojevati, če hočemo kdaj od njega dobivati plemenitega sadu. Komu pač ni znana enciklika „Humanum geuus“, od leta 1884! Kako pristrčno opominjajo v njej papež Leon s svojega apostolskega sedeža vse škofe, mašnike in vse katoličanstvo, da naj skrbé kolikor mogoče za nežno mladino — up prihodnjih rodov; naj skrbé, da ne bo že v zgodnji mladosti okušala strupa brezbožnosti. Zato svetujejo sv. oče, da bi se otroci že pred prvim sv. obhajilom zaobljubili, da ne bodo nikdar vstopili v kako tajno, nekrščansko družbo.

In v svoji encikliki do ogerskih škofov prav tako goreče opominjajo v to poklicane oblasti, naj stopijo z uma svitlim mečem in s postavnimi sredstvi nasproti brezobzirnim prostozidarjem, proti nacionalistom in naturalistom, proti vsem onim, ki tirajo dan na dan večje in večje število neskušene mladine v grob časne in večno nesreče.

Leon XIII. pa ne goji samo do cvetoče in ne-skrbne mladine svoje pastirske ljubezni, njegovo očevsko srce opazuje z ljubeznjivim očesom tudi odrasle ljudi, posebno pa še one, ki se trudijo od

zore do mraka za svoj vsakdanji kruh. Sv. oče skrbijo za delavski stan. Na srei jim je tako zvano delavsko vprašanje in s tem v zvezi stoječe socialno vprašanje sploh. O tem predmetu razpravlja enciklika: „Quod apostolici muneris“, proglašena koncem leta 1878. Edina pomoč za rešitev socialnega vprašanja je po papeževih lastnih besedah le sv. vera. Nihče drugi ne more zatreti socialistov, komunistov in druge enake sodrge, kakor le sv. cerkev s pomočjo milosti od zgoraj.

Vsa zla, za človeško družbo pogubna, izvirajo iz brezbožnega življenja, iz brezverstva in iz sovraštva do svete neveste Kristusove. Vse te krive nazore pa more pregnati le edina sveta cerkev, ako se ji pusti popolnoma prost delokrog. Napačna je misel onih, ki trdé: s strogimi postavami dá se odstraniti vsako pogubljivo početje. Kaj se dá le s človeškimi postavami doseči? Kdo je rodil oni nihilizem, ki steguje svoje črne roke po mladini, po ženstvu, po vojaštvu, da, celó že po maziljenih glavah? Ne dá se tajiti, da so ga deloma tudi provzročile postavice, ktere je narekoval modérni, brezverski dan.

oroževati, kar se vé, da je primanjkljaj precej kviško dvignilo.

Ne ostane nam družega, kakor državljansko dolžnost spolnovati, ki je v štirih besedah zapopadana: molči in davek plačaj! Poleg tega pa prosimo tudi tistega Vlada, ki je še precej višje kakor Bismark, cesar Viljem in ruski car Aleksander, da bo dal Evropi, cesar najbolj potrebuje, da ji bo dal in ohranil ljubi mir v deželi. Če se nam posreči mir ohraniti, razkadi se bo primanjkljaj kmalo čez hribe in doline, kakor se razkadi jesenska megla ob žarkih toplega solca. Ob enem mora pa Evropa še nekaj storiti, če se hoče kmalo znebiti žulečega jarma, ki jo povsod v podobi primanjkljaja stiska. Zmanjšati mora, naj velja, kar hoče, vojaštvo. Kam pač bomo prišli, če pojde tako nadalje, kakor smo sedaj pod Bismarkovim vodstvom začeli! Gotovo nič družega iz tega ne more nastati, kakor ali grozna mednarodna vojska, ali pa tudi evropejski „krah“ (denarni polom). Če pride poslednji, bo pa tudi primanjkljaja konec.

Rimsko vprašanje.

Italijanski časniki raznih strank se v novjšem času jako marljivo pečajo s porazumljenjem, ki naj bi se doseglo med sv. stolico in laško vlado. Malo da ne vsi listi so v tem edini, da se mora dati sv. očetu večja prostost; ker tako imenovana „garancijska“ (poroštvena) postava je popolno brezvspešna, t. j. ona ne varuje papežu potrebne in obljubljene prostosti. Nejedini so pa v tem: a) kako naj bo obsežna ta prostost; b) kdo naj prvi v spravo roko podá, ali papež, ali kraljeva vlada italijanska. „Moniteur de Rome“ in drugi katoliški časniki tirjajo za papeža popolno prostost. Oni trdijo, da je popolna prostost in neodvisnost sv. stola potrebna tako za papeža, da more opravljati svojo vzvišeno službo, kakor za Italijo, da more v pravem miru in blagostanji procvitati.

Na drugo vprašanje odgovori „Unità Cattolica“, izvrstni in najstarejši italijanski katoliški list, da se od papeža ne more tirjati, naj on prvi v spravo roko podá, ker on ni ničesar zagrešil. Zato naj italijanska vlada prične obravnavo s papežem, kakor je to svoj čas storil knez Bismark gledé kulturnega boja. Ob enem pa nasvetuje — morda po Vatikanskem vplivu — laškemu ministru, naj imenuje znanega Fazzari-ja pooblaščenca kralja Humberta za ta pogajanja.

Da je sprava v resnici potrebna, poznajo celó liberalci. V dokaz temu navedemo nekoliko odlomkov iz pisma, ki ga je pisal Florencijski liberalni poslanec Toscanelli listu zmernih liberalcev imenom „Opinione“:

„Čital sem v Vašem cenjenem listu“, piše Toscanelli, „vabilo na ‚Moniteur-ja‘, naj pové, bi li bil papež pripravljen, pripoznati poroštveno postavu? Ravno tam sem čital danes pismo nekega Vašega naročnika, ki omenjeno postavu le pod tem pogojem odobrava, če bi se spremenila v pogodbo, ktero bi sklenile in potrdile vse katoliške države. Temu predlogu Vaš list ugovarja, češ, papeštvo je vseobčnega značaja. Jaz popolnoma pritrdim Vašim mislim, koliko da bi koristilo Italiji in laškemu narodu, če bi se Italija sama poravnala z

Da, tako daleč je prišel hvalisani razsvitljeni 19. vek brez Boga, brez pravega verskega prepričanja, brez upa na večno življenje! Pa vse se še lahko popravi. „Pustite sveti cerkvi neomejeno delovanje“, kliče v encikliki Kristusov namestnik svetnim oblastim. Ona vas bo vodila do prave sreče, ona edina vam rešila današnje socijalno vprašanje in ne bo se vam potem treba bati anarhičnega potopa.

Sveta cerkev zabranjuje upor proti svetni oblasti, učeč, da je vsaka oblast od Boga, ter vrvnava harmonične dolžnosti in pravice med zapovedujočimi in podložnimi. Sv. cerkev vreja srečno družbinsko življenje, posvečujoč nerazrušljivo zvezo svetega zakona. Ona utemeljuje pravi red med stariši in otroci, med gospodom in služabnikom. Ona brani premoženje, ker uči: Vi revni, prizadevajte si z udanostjo v božjo voljo, s pridnostjo in poštenostjo; vi bogatejši pa z zmernostjo, pravičnostjo in dobrotljivostjo nabirati si zakladov za večno življenje.

(Dalje prih).

apostolsko stolico brez vmešavanja tujih vlad. Da pa se more to zgoditi, mora najprvo država sv. stolici toliko odnehati, da bo mogla svoje stanje prenašati, ko poglavar katoliške cerkve toži še danes z vso pravico, da je njegovo stanje neznosno. Prostost mu je omejena na ozki prostor Vatikana. Zunaj njega stoji nasproti papežu brezbožna država, ktera pehá Boga iz sodnij, iz zakona, iz šole. Na bojnih ladijah ne pusti se katoličanom verska tolažba; iz državnega budgeta brišejo se vsi pripomočki za verske namene, in cerkve kraljevega patronata druga za drugo razpadajo. Ta država snuje neprenehoma katoličanom sovražne postave. Naj omenim le ono pred kratkim od senatorja Cadorneskovano (o cerkvenem premoženju), ki ne napada samo koristi, ampak tudi temeljna načela katoliške cerkve. Ko bi hotel navesti vsa vladna dejanja od leta 1860. sèm — pisati bi pač moral cel teden — spoznali bi v njih pravo sistematično razkristijanjenje Italije. V takih okoliščinah hvaliti poroštveno postavu, se ne pravi nič družega, kot: papež naj ostane zaprt v Vatikanu tudi na dalje, ali pa se sprijazni z državo, ki katoliško vero zatira. Da se temu izognemo, treba je politike, ki bo prepričala papeža in ves katoliški svet, da ga ni ljudstva in ne države na svetu, ki bi hotla poglavarju katoliške cerkve toliko odnehati, kolikor naj odneha ljudstvo in vlada italijanska. Z dném, ko bodo jeli ministri in poslanci spolnovati zapriseženo pogodbo, spolnovati tudi prvi nje člen, storili bomo velik korak na potu sporazumljenja. Poroštvena postava, ktero sem jaz v zbornici pobijal, rekoč, da je nevspešna, poniža papeža ali v slugo državnega; sili ga, ali lastno veljavo z nogami teptati, ali pa prositi po katoliškem svetu miloščine, da more živeti in pomagati cerkvenim potrebam. . . . Poglavar katoliške cerkve ne more sprejeti prostosti, ktero mu obeta postava, ki se lahko spremeni in kateri vzame lahko vso moč izvršujoča oblast katoličanom sovražne vlade.

Ko so bila posvetovanja o poroštveni postavi, rekel je tedanji minister zunanjih zadev, da je postavu naznanil vsem katoliškim državam. Nobena pa jej ni hotela pritrditi, češ, počakati moramo, da vidimo, kako se bo v dejanji obnesla. In dosedaj — kolikor jaz vem — se še nobena vlada ni izjavila, da bi se bila obnesla v dejanji.

Taka postava naj se izvršuje pod papežem, ki voli za višja duhovska mesta osebe z zmernimi načeli? kateri dovoljuje škofom in duhovnom, da se klanjajo kraljevemu veličanstvu, ko obiskuje svoje dežele? kateri ukaže, da se prestolonasledniku, ko potuje po sveti deželi ter z lastnimi očmi gleda tam bēdo in revo italijanskih misijonarjev, skazuje dostojna čast? kateri pusti, da moli laška duhovščina z ljudstvom za vojake padle pri Dogali in na takov način vladi vrača, ki je katoliški cerkvi napravljala in še napravlja največe težave? Prepričan sem, da naši potomci ne bodo občudovali naše modrosti v versko-političnih zadevah.

Politična in verska potreba je, da se pripozná Rim za glavno mesto katoliškega sveta; to pa je v poroštveni postavi le nepopolno izraženo.

Ugovarja se: papež zahteva v Rimu za-se svetno oblast ter se obnaša kot pretendent, hoteč v nevarnost staviti Italije edinstvo. Pri tem se pa ne pomisli, da poroštvena postava sama tudi pripozná v nekem smislu nezavisnost papežev in njega vrhovno svetno oblast. Le glejte v Vatikan! Tam nikogar ne vežejo naše postave; naša uprava in naše redarstvo nimata tam ničesar opraviti. Pač pa se kretajo tam lastni papeževi vojaki; razne vlade imajo tam svoje posebne poslance; delijo se redovi in naslovi; sklepajo se mednarodne pogodbe, kratko: 5000 ljudi živi tam pod papeževu vlado nezavisno od kakega družega vrhovnega oblastnika (suverēna) na zemlji. . . Sedanje stanje vzdržavati ni družega, kot plēsti naprej nepregledno vrsto neprilicnosti in nevarnosti. . . Jaz mislim, če bi pripoznali, da je papež pravno in tudi dejanski suverēn in bi mu izročili potrebne kraje in potrebna poslopja za vladanje vesoljne cerkve, kakor: propagando, bivališča raznih redovnih generalov itd., vstvarili bi svetni in duhovski Rim, in tuji vladarji, ki bi prihajali sèm, obiskali bi lahko oba suverēna, ne da bi tega ali onega žalili. . . Tako bi imeli razun republike (ljudo-vlade) v San Marino še eno vlado — papeževu; in naredil bi se mir med državo in cerkvijo.“

Tako Toscanelli.

Liberalci toraj sam pripozná žalostno stanje papeževu v Rimu; sprevidi tudi, da taeih odnošajev ne smé več trpeti laška vlada. Če bi pa njegovi predlogi to stanje zboljšali, je drugo vprašanje, na katero lahko odgovorimo, da ne. — Krivica naj se popolno popravi, pravica stópi na dan. Modrost sedanjega papeža bo že našla potov, da popravljanje krivice ne bo pretežko. Le resnične volje kralja Humberta in vlade njegove je treba, da se zaželjeni mir sklepati začne.

—r.

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. aprila.

Notranje dežele.

Vsi listi pišejo navdušene čestitke in životopise slavnega avstrijskega vojskovodje, *nadvojvode Albrehta*. Včeraj dopoldne so mu osebno čestitali: presvitli cesar, prestolonaslednik Rudolf, nadvojvodinja Marija Terezija, nadvojvode Franc Ferdinand, Ivan, Friderik, Štefan, Eugen in Viljem, vojvoda Kumberland, princ Adolf Nasavski, princ Gustav Saksonsko-Weimarski in vsi višji vojaški dostojanstveniki. Deputaciji 44. pešpolka in 4. dragonskega polka ste mu izročili krasni adresi.

Dr. Bulat, znani *hrvatski* rodoljub, državni poslanec in načelnik v Splitu, bil je odlikovan z viteštvom železne krone. Mestno občinstvo je 24. t. m. zvečer z godbo in umetnalnim ognjem pozdravilo dr. Bulata in pod njegovim stanovanjem gromovito klicalo „živio“ cesarju, hrvatskemu kralju, namestniku Blažekoviću in preroditelju hrvatskega Splita, dr. Bulatu. Mestni odbor in mnoge deputacije so čestitale odlikovancu.

„Branik“ je objavil oklic s podpisi mnogih veljavnih Srbov na *Ogerskem*. V oklici razglajajo, da bo 1. maja nov volilni shod v Novem Sadu, ker je bilo posvetovanje pri sv. Tomaži brez uspeha. Ob enem pripomnijo v oklici, da se bodo ravnali po programu, ki je bil načrtan v Bečkereku.

Ogerski finančni minister Tisza je tirjal od zbornice 32 milijonov. Finančni odsek mu je dovolil, kar pa ni čuda, ker večina spolni Tiszi vsako željo. Vendar pa so povdarjali mnogi govorniki, da mu le vsled zaupnosti dovolijo nov kredit. — Trgovinski minister grof Szecheny hoče še v tem zasedanju predložiti zbornici postavu o umetnem vinu. — Koloman Tisza pa je 22. t. m. predložil zbornici tudi postavu, ki zabranjuje nepostavnosti pri volitvah. Tisza postal je Katon. Postava sicer ni napačna, sestavljena je po angleškem vzoru; toda na *Ogerskem* ne bo dosegla pravega namena. Če bo vsak okraj zgubil svojo volilno pravico, kjer se bodo kupovali glasovi, moral bo Tisza govoriti v zbornici praznim klopem. Ta postava je gotovo le orožje proti opoziciji, ker bližajo se volitve. Denar ima Tisza že v žepu, sedaj je bilo treba še postavu, da dobí večino v zbornici.

Vnanje države.

Srbska skupština snide se še le meseca avgusta. Ministerski predsednik Garašanin pripravil je dolgo vrsto vladnih predlogov. Ministerska kriza tudi še sedaj ni končana. Finančni minister Mijatović je prosil, da odstopi, odgovora ni še dobil. — Kraljica pojde v Opatijo ali pa v Krim. — Tudi srbska vlada ima sitnosti z Rumunijo zaradi trgovinske pogodbe. Rumunska vlada še ni naznanila srbski, kedaj se pričnó zopet obravnave gledé pogodbe. Do jeseni gotovo posvetovanja ne bodo končana.

Bolgarski regenti imajo vesele ure. Vozarijo se po deželi in „ogromne“ množice naroda jih veselo pozdravljajo. Tako vsaj poročajo vladna bolgarska glasila, ki pa mogoče da več vidijo in slišijo, kakor je resnica. V sedanjih razmerah pa ni ravno varno, navduševati in vznemirjati narod. Dokler Rusija ne pové naravnost, kaj namerava v Bolgariji, in dokler se evropske države ne zedinijo v tem vprašanji, bilo bi bolje, da regenti v Sofiji opravljajo svoj posel in skrbé za mir in blagor dežele. Stambulov in Mutkurov sta zapustila 23. t. m. Plovdiv ter odrinila v Eski-Zagro in Kazanlik. Pred odhodom iz Plovdiva je ujima vojaška posadka živahno klicala in ju pozdravljala. Toraj naroda ni bilo blizo. — O Stojlovu časopisi molče. Gotovo pohaja še po Dunaji in premišlja, kje in kako bi dobil potrebnega posojila. Pred nekaterimi dnevi so poročali listi, da ima Stojlov mnogo upanja, dobiti denarja na Dunaji ali v Berlinu. Tem poročilom je pač težko verjeti. Angleži so vsaj najboljši prijatelji sedanjih bolgarskih regentov, in vendar jim ne zaupajo posojila. Pač je angleški narod najboljši hujskač, dokler nič ne stane, denar pa mu ne gré spod paleca; a zato naj bi regenti in Bolgari tudi toliko ne poslušali hujskajočih Angležev. Mislimo si pa lahko, da bodo na Dunaji in v Berlinu tudi toliko previdni, da ne bodo brez varščine posojevali denarja. V Bolgariji je v resnici žalostno stanje. Kupčija propada, denarja pomanjkuje, vedne (tihe in javne) vstaje begajo narod; dežela propada, mora

propadati, a nikdo se ne zmeni, da bi se končno vendar enkrat kak red napravil.

Rusko vojno ministerstvo je naročilo zopet 40.000 četvrt moke in 100.000 četvrt ovs. Nek trgovec v Odesi je sklenil pogodbo z francosko vlado za 60.000 meterskih stotov ovs. — Nekteri listi poročajo, da prične izhajati v Parizu velik političen list v ruskem jeziku. — Podjetniki upajo dobiti do 6000 naročnikov. Vrednik novemu listu bo Nemirovič Dančenko, ki dobro pozna razmere zapadne Evrope. — Listi še sedaj niso prišli na sled pravemu vzroku, zakaj ruski car ni podelil reda ministru Giersu. Sklepajo pa, da je Katkov pravi zastopnik one politike, ki jo car odobrava. Naj bo to ali ono, gotovo je, da se ruska politika ni predru-gačila, akoravno Giers ni dobil reda. In ko bi ga bil dobil, bilo bi isto. Giers ostane še minister, Katkov pa vrednik merodajnemu listu. — „Pol. Corr.“ poroča iz Carigrada, da Rusi jako marljivo delajo v ladijodelnicah ob Črnem, Hvalinskem morji in ob Volgi. Oborožiti hočejo kolikor mogoče veliko število vojnih ladij.

Nemci vedno bolj utrjujejo mejo proti Franciji. General grof Waldersee potuje ob Renu in ogleduje trdnjave.

Po časnikih so polni predali o dogodku na **francosko-nemški meji**. Schnaebele postal je znamenita oseba. Ker se pa poročila ne vjemajo, težko je pravo uganiti. Nemški listi trdijo, da je bil prijet na nemških tleh, francoski pa, da so ga prijeli na francoski zemlji. Pričeli so se diplomatični dogovori med nemško in francosko državo. Obe vladi natančno preiskujete dogodek, vsaka podrobnost se objavi. Grof Leyden, ki vodi posel nemškega veleposlanika v Parizu, naznanil je francoskemu ministru vnanjih zadev, da se je Schnaebele že večkrat potikal po Alzaciji in Loreni ter nagovarjal vojake, naj ubeže. Zato ga je državno sodišče v Lipsiji obsodilo „in contumaciam“ ter dalo povelje, da ga zapró, kedar še stopi na nemška tla. „Figaro“ piše, da ga je nemški policijski komisar večkrat pozval na odgovor, ker ga je imenoval ogleduha. Ker je vojaška oblast v Metz dobila ukaz, naj Schnaebele prime, ni več stopil na nemška tla. Schnaebele je nagel in brezoziran človek proti svojim podložim. Eden teh je stopil iz službe ter ovadil njegovo početje v Metz. „Agence Havas“ poroča, da je nemški poslovodja, grof Leyden, odločno trdil francoskemu ministru Flourensu, da nemška vlada na ta način ni name-ravala izzivati in žaliti Francije. Naznanil mu je tudi, da državni pravdnik v Metz natančno preiskuje vso stvar. Ko bo preiskovanje dokončano, izročil bo poročilo francoski vladi. Nemška vlada želi, da isto stori tudi francoska. Ta je že dokončala preiskavo ter poslala akte svojemu zastopniku v Berlin. Nemška vlada tudi v kratkem skonča preiskavo. „Nordd. Allg. Ztg.“ čuje iz zanesljivega vira, da je bil Schnaebele prijet na nemški zemlji, kakor trdijo priče in on sam. Schnaebele je vrgel ob tla nemškega uradnika ter zbežal proti francoski meji, a še na nemški zemlji prijeli so ga zopet. Nemška sodnija ga toži veleizdaje in le na podlagi dokazov dala je povelje, da ga primejo. — Čudno pa se nam zdi, da Bismarkov list le „čuje“ govorico in ne vé gotovega. Sploh pa smemo sklepati po tem, da se razmere med Nemčijo in Francijo jako napete. Enaki malenkostni dogodki morejo dati povod tako mnogobrojnim križajočim se dopisom in znabit — krvavi vojski!

Francoski poslanec Clémenceau je sklical shod svojih volilcev v La Seyne. Socijalisti so mu očitali, da izdaja narod v lastno korist. Vlada je v Toulonu odpustila mnogo delavcev. Clémenceau je vprašal v Parizu pomorskega ministra. Minister je trdil, da ni res; zato bo Clémenceau v zbornici interpeliral vlado. — V južno-francoskih mestih je mnogo laških delavcev, ki se večkrat spopadejo z Francozi. To se je zgodilo lansko leto in predlanskim. Tudi letos so se vršili delavski nemiri v Marselji.

Francoski finančni minister je izvolil odsek, ki se bo posvetoval, kako bi se prišlo na sled goljufijam pri davkih. S tem hoče svetu le pesek metati v oči, ker goljufije so sploh znane. Celó republikanska lista „Siècle“ in „Journal des Débats“ dokazala sta jih večkrat. Poslanci in senatorji imajo svoje varovance. Uradniki ne storé ničesa proti nepoštenjakom, ktere zagovarjajo poslanci; tako se vedno množe izneverjenja. Volilci imajo vpliv na poslance, ti pa zapovedujejo ministrom.

Iz **Rima** poročajo listi, da bodo sredi maja imenovani: Rotelli nuncij za Pariz, Galimberti za Dunaj, di Pietro za Madrid, Ruffo Scilla za Monakovo. — Rampolla utegne postati državni tajnik, in Agliardi apostolski odposlanec v Carigradu ali namestnik Galimbertijev kot tajnik izvanrednih cerkvenih zadev. — „Nuova Antologia“ je objavila članek z naslovom „Italijanska vnanja politika pod prejšnjim ministerstvom“. Člankar piše, da more Italija le s pomočjo srednje-evropskih držav kaj doseči na vzhodu. Trdijo, da je grof Robilant pisal dotični članek.

Dogovori med **Turčijo** in Rusijo se še vedno nadaljujejo. Gotovega pa listi ne poročajo. — Turčija je zadovoljna z egiptovskim podkraljem Tefvikom ter odločno ugovarja, da hoče Izmajlu pašji pripomoči do vlade. Turčija hoče v egiptovskem vprašanju postopati vzajemno in soglasno z drugimi evropskimi državami. — Riza-bej je še vedno v

Sofiji, akoravno se mu ni posrečilo, da bi pomiril nasprotni si stranki. Ostane še nadalje, ker vestno in nepristransko poroča o bolgarskih razmerah in posameznih osebah.

Iz **Madrida** se zopet poroča, da so našli petardo v palači ministra notranjih zadev. Ker se to večkrat ponavlja, bojé se ljudje nevarne zarote. — Francoski maršal Bazaine počuti se primeroma dobro.

Grški ministerski predsednik Trikupis se pogaja z neko francosko banko o novem posojilu. Potrebuje 10 milijonov drahem v zlatu.

Iz **Masave** trdijo poročila, da je v ondotnih krajih mir. Abesinci želé si večinoma miru. Neguš ni popolnem zadovoljen z Ras-Alulo. Tudi Neguševi svetovalci in prijatelji svetujejo, naj se sprijazniijo z Italijani. — To poročilo je došlo iz Rima, ki pa ni ravno verjetno.

Izvirni dopisi.

Gradec, 25. aprila. (Štajarsko obrtniško društvo) je imelo tukaj v nedeljo 24. aprila slavnost petdesetletnice svojega obstanka. Petdeset let je minulo, od kar je namreč za ljudski blagor in napredek nezmerno vneti nadvojvoda Ivan Avstrijski to društvo osnoval. Da se ta 50letnica primerno proslavi, sklical je predsednik obrtniškega društva, dr. Julij vitez Labitschburg, v soboto zvečer v hotelu „Florijan“ letošnji veliki zbor, h kateremu so bili povabljeni obrtniki sosednjih dežel in mest. Vdeležba ni bila kaj posebna in deputacij tudi ni bilo toliko, kolikor so jih pričakovali. Iz Ljubljane so prišli samo trije gospodje; Dežman Franc, Regali Josip in Vidmajer Ludovik. — Sporočilo obrtnega društva o njegovem letošnjem delovanji pravi, da je bilo jako ugodno in v smislu prevzvišenega ustanovitelja nadvojvode Ivana. Poganjalo se je vedno za koristi obrtnikov in je doseglo dostikrat prav sijajen vspeh. Društvo vzdržuje tudi izobrazovalno šolo za obrtniške hčere, in to že dvajset let. Letos se je ondi nekaj predmetov iz novega vpeljalo, kakor n. pr.: praktična vzgoja, obrtniško knjigovodstvo in korespondenca. Poduka se je udeležilo 116 učenk. Članov je imelo društvo 19 častnih, 5 dopisujočih in 379 rednih. Podpore je dobilo 500 gld. od vlade, 525 od štajarskih deželnih stanov in 600 gld. od mestne občine Graške. Premoženja je društvo konec leta imelo 19.964 gld. Odobrila sta se dva regulativa. Prvi se je sprejel, da se podeli zlata slavnostna medalija za iznajdbe, zboljšave in odlično ter zaslužno delovanje na obrtniško korist Štajarskih obrtnikov. Drugi regulativ razpravlja podeljevanje delavskih medalij. Zlato slavnostno medalijo podelilo je društvo sedaj sledečim trem gospodom: fotografu Leopoldu Budetu, ključavničarju Jožefu Prokopu in lončarju Francu Wudiji. Odobril se je tudi predlog, da se bodo razdelile srebrne in bronaste delalske medalije za dolgoletno službovanje v enem obrtnem zavodu.

V nedeljo dopoldne med 10. in 11. uro ovenčali so s prekrasno lavoriko in dragocenim trakom, ki je bil bogato z zlatom vezen, veliki kip oziroma spomenik nadvojvode Ivana na Velikem trgu. Ob enajstih je bil v Štefanijski dvorani veliki koncert na čast obrtniškega stanu in pa medalije so se delile. Popoldne ob dveh pa je bil slavnostni banket v hotelu „Danijel“; pri banketu je svirala vojaška godba Graškega pešpolka šte. 27 Leopold kralj Belgijski.

Danes dopoldne t. j. v ponedeljek jelo je deževati, ter je deževalo do popoldne blizo 5. ure in je jako blagodejno uplival na razvijajoče se zelenje, ki do sedaj ni imelo nič kaj prave moči in veselja popolnega razvoja. Sedaj pa že bo. Čuli smo, da je pri Vas narava v svojem pomladanskem razvitku tudi še jako zaostala. Včerašnja nedelja je bila čudovito lepa in gorka. Toplote smo imeli zjutraj ob 7. uri 11° 20' C; ob 2 popoldne 21° 8' C. in zvečer ob 10. pa tudi še 13° 9' C. Iz tega bodete še spredvideli, da ni bilo treba površne sukne na sprehodu.

Domače novice.

(Nadvojvoda Albreht), c. kr. vojni nadzornik in bojni maršal, praznoval je danes v torek dne 26. aprila šestdesetletnico svojega vojaškega službovanja. Iz tega namena imela je Dunajska posadka v po-

nedeljek in torek praznik. V ponedeljek zvečer združilo se je deset vojaških godb v jedno samo 450 godcev broječo, ki je šla Albrehtu podoknico delat. Svirale so mu štiri koračnice, in to štiri najlepše, kar jih imamo: „Rienzi“, „Radetzky“, „Prinz Eugen“ in „O du mein Oesterreich“. Načelnik jim je bil najstarejši kapelnik Czerny. V ponedeljek zvečer je velika dvorna veselica, na katero je bilo povabljenih 2000 oseb.

(Povodom šestdesetletnice) vojaškega službovanja nadvojvode Albrehta igrala je godba domačega polka včeraj zvečer ob 1/2 9. uri po mestnih ulicah in pred stanovanjem g. deželnega predsednika na Turjaškem trgu.

(Prečistiti očetje frančiškani) napravili so ravno-kar ob vsaki strani stopnic svoje cerkve lepo omrežje iz kovanega železa. Znotraj se bota pa prostora nasadila z inostranskimi cveticami. Res dobra misel! Za cerkev, Marijin trg in Ljubljano bo to jako prijetna olepšava! Ali — kolikor nas to veseli, toliko nas drugo žalosti. Stopi ob cerkvi kakih dvajset korakov višje in videl boš ravno blizo velikega altarja nesnago. Nočemo nič družega reči kakor: Kako li je moglo to dotičnim, ki imajo o tem besedo, le na misel priti? Tik cerkvenega zidu in kakor rečeno, nasproti velikemu altarju, pa taka naprava! Bog zná, kako da vendar nikakega npravnega čutila ni več! Ni nam treba ugovarjati, da tudi pred ni bilo snažno. Žalibog, včasih ne; a bila je vendar le privatna zanikrnost, kateri bi se bilo s kakim omrežjem od zidu do zidu ali tudi s kakim obojem z deskami lahko v okom prišlo; a to pa stane toliko v vedno sramoto mesta. Zraven tega pa, kdo je porok, da se tam zadej ne skrivajo še večje npravne nesnage! Lahko bi še marsiktero povedali, kar smo sem ter tje od občinstva čuli, a — naj to zadostuje.

(Odbor pisateljskega podpornega društva) se je sestavil 24. aprila: Podpredsednik je prof. Franc Levec, denarničar Vaso Petričič in tajnik Anton Raič. Prvi poletni izlet priredi društvo 8. maja v Skaručino.

(Slovenska predstava.) Na splošno zahtevanje priredi dramatičnega društva odbor v soboto dne 30. aprila t. l. še jedno predstavo. Ponovila se bode opereta „Pijerot in Vijoleta“ v začetku večera pa se bode predstavljala najnovejša veseloigra „Popolna žena“ prvič. Omenjena igra pridobila si je na vseh večjih in manjih odrih toliko vspeha, da bo gotovo ugajala tudi slovenskemu občinstvu. — V nedeljo dne 1. maja odpotuje igralno osobje v Kamnik, kjer se prične letno-potovalna sezona dramatičnega društva. Vrlim domoljubom v Kamniku, v prvi vrsti pa slavnemu čitalnišnem odboru, ki je tako brzo poklical naše igrance k gostovanju v svojo čitalnico, kličemo „Slava“. Predstava vršila se bode na korist „Dramatičnemu društvu v Ljubljani“. Igrala se bo: „Popolna žena“, spisal K. Görlitz, preložil Iv. Kalan. „Ponesrečena glavna skušnja“, priredil Ig. Borštnik. „Gringoire“, spisal Th. Banvilla, poslovenil Iv. Kalan. Razven navedenih treh iger namenjene so do zdaj za gostovanje sledeče: „Ne kliči vraga!“, poslovenil Dr. Bleiweis. „Francosko-pruska vojska“, spisal Frifkovič, preložil M. M. in „Njegova gospa se brije“, spisal Böhm, preložil Ig. Borštnik.

(Ljubljansko barje.) (Konec.) Ako Ljubljano preko Ljubljane odpeljejo, zalivala bode potem polje pri Zalogu in Kašlju. Sava namreč je silnejša, kakor Ljubljanska; Ljubljanska bode zastajala ter poplavlila polje in to se bode ponavljalo vselej, kedar bodo ob enem na Gorenjskem in Notranjskem nalivi. — Kar je tukaj pri nas v mali, je po Ogerskem v večji meri. Tisza in Temes vravnava; ali Donava zadržuje te vode, ker se mora stiskati pri železnih vratih. Naša Sava se pa stiska od Save do Zidanega mosta le z malimi izjemami; tudi ni upanja, da bi se še tako hitro v tla vjedla, ker so skalnata. Vse to gotovo vpliva na Ljubljano. Take so dejanske razmere z našo Ljubljano. Sedaj, ko imamo železnico, ne vozijo po Ljubljani skoraj družega, kakor opeko z Vrhnike, kamenje s Podpeči, nekaj drv in nekaj stavbenega lesa. Močvirje bode javalne družega, kakor velik travnik. No to je že tudi nekaj; ali se bode pa ta ogromna svota, ki se ima za osušenje barja porabiti, kdaj obrestovala, je pač drugo vprašanje. Bati se je, da bi najumetnejši račun mojstrov ne popustil na cedilu. S tem ne mislimo odsvetovati dela in prizadevanja, ampak v tem še pomagati, da se reč kar najbolj mogoče, temeljito premisli. Potem pa tudi denarno obrestovanje ni glavna reč, ampak zdravstvene razmere za toliko obširno okolico.

(Odlična narodna rodbina) v prvi vrsti je neovrgljivo — Souvanova. Že pokojni blagi rojak, gosp. Franc Ks. Souvan postavil si je spominek trden in nerazrušljiv s tem, da je, kjer se dandanes domuje narodna čitalnica Ljubljanska, primerno jej priredil za našega bornega naroda skromne razmere prostore, kjer smo se Slovenci iz vseh pokrajin mile domovine naše zbirali, družili se brat z bratom ter vživali toliko lepih slastnih ur odločenih omiki, poduku in zabavi. Pošteno bilo je pač vse to, v dokaz temu je, da obstoji čitalnica že nad 25 let. Kakoršen je poduk, tak je sad, naravno je toraj, da hodita gg. sinova pokojnega g. očeta Souvana istim potom. Veselo iznenadeni videli smo, da so se stari priljubljeni prostori čitalnici in dramatičnemu društvu prepustili, in lahko trdimo, da že dolgo ni bilo toliko živahnega življenja v čitalničnih gorenjih in dolenjih prostorih, kakor ga je baš sedaj. Marsikaj se že pripravlja, a radostno bležimo, da se g. Franc Ks. Souvan tudi za razvoj poštene in napredujoče naše dramatike vrlo zanima ter da se povodom nekterih prenapredb ukreplje i to, da se čitalniška dvorana tako prestroji, da bode vstrezala večjim predstavam, bodisi kakoršnim-koli. Mnogo sreče!

(Vabilo.) „Pedagogiško društvo“ za učitelje in šolske prijatelje bode zborovalo v zvezi z „Brežko-Sevniškim učiteljskim društvom“ dne 5. maja t. l. v Sevnici ob 11. uri dopoldne v ondotni ljudski šoli. Spored: 1. Zapisnika in dopisi. 2. Sverizostezni vrt vzgoje; g. Fr. Jamšek. Event. „o vzgoji“; g. J. Kunstič. 3. O naših učiteljskih društvih; g. Fr. Gabršek. 4. Učitelj kot meteorolog; g. J. Lapajne. 5. Nasveti. — Z ozirom na imenitnost tega zborovanja se vabijo učitelji in šolski prijatelji k mnogobrojni vdeležbi. Odbora.

(Obsojen je bil) 23. t. m. pred Celjskimi porotniki Gregor Apat zaradi dveh hudodelstev v ječo do smrti. Zatožen je bil zaradi hudodelstva požiganja, in so ga porotniki soglasno krivega spoznali. Hudodelstva umora, ki ga je bil tudi zatožen, spoznali so ga ravno tako krivega, toda le z desetimi proti dvema glasovoma. Sicer mora pa ta Apat v resnici jako apatičen in človeški družbi nevaren človek biti, kajti ravnokar ga imajo v trimesečni ječi zaradi hudodelstva tatvine. Dobro, da bo nevarno blago pod ključem ostalo!

(Dva tovarna vlaka trčila) sta 23. t. m. na Mariborskem kolodvoru. Vlak št. 191 pripravljali se je ravno na odhod, ko mu pripuha nasproti tovarni vlak št. 126. Poškodovana sta stroja in nekaj voz in pa strojevodja prvega vlaka je nekoliko opraskan. Huje nesreče ni nobene.

(Otrok je zgorel) dekli A. Hribar dne 18. t. m. pri sv. Katarini Trboveljske občine. A. Hribar je šla omenjenega dne delat, 4letnega svojega sina Antona pustila je pa v hiši. Ko se Hribar čez pol ure vrne, najde dečka vsega v ognju. Igral se je s klinčki in se mu je vžgala obleka. Nesrečni fantič je kmalo na to umrl. — Da se staršem vendar ne dá nikdar nič dopovedati!

(Iz Gorice) se poroča, da je dobila tamošnja deželna sodnija od Tržaške višje sodnije povelje, pošiljati slovenskim Goriškim krajem pozive v slovenskem jeziku. Ta zapoved bo gotovo vznemirila italijanske lističe, ki se spodtikajo celó nad slovenskimi pisni pri železnicah.

(Slovansko pevsko društvo na Dunaji) praznuje 3. maja petindvajsetletnico svojega obstanka. To društvo je velikega pomena ne le za Slovane na Dunaji, temveč za celi slovanski svet, ker zbira v svojem krogu vse slovanske narode ter pospešuje slovansko vzajemnost s slovansko pesmijo in glasbo. To je središče in zveza Slovanov na Dunaji. Slavnost se bo vršila v veliki dvorani glasbenega društva (Grosser Musikvereinssaal) s sodelovanjem prvih slovanskih umetnikov in orkestra Dunajske dvorne opere.

Razne reči.

— Dr. Tadej Rutowski je izdal v Levovu zanimivo delo: Rocznik statystyki Galicyi za l. 1886. (I. zvezek), iz ktere po Slov. Sborniku to-le podajamo svojim bralcem: Galicija meri 78.497 kilometrov in ima 26 odstotkov vsega prebivalstva v Avstriji tostran Litave. 31. decembra 1885 je bilo 6.253.311 prebivalcev, toraj na 1 kilometer 76 pre-

bivalcev. Leta 1880 je bilo v Galiciji 5.958.907 prebivalcev. Po veri jih je bilo 2.714.977 (45,5%) katoliško-rimskega obreda; 2.510.408 (42%) katoliško-grškega obreda; 686.596 (11,5%) židov; 40.190 (0,7%) protestantov in še nekaj različnih ver. Po jeziku je bilo 3.058.400 (51%) Poljakov; 2.549.777 (43%) Rusinov; 324.336 (5,5%) Nemcev. (Med temi 280.000 židov, ki so se vpisali med Nemce; toraj je le 40.000 pravih Nemcev.) Poljaki imajo dve vseučilišči: v Krakovu in v Levovu. Krakovsko je imelo v šolskem letu 1885/86 109 učiteljskih sil in 1066 poslušalcev prvo poluletje. Levovsko je imelo 61 učiteljev in 1030 poslušalcev. V Krakovu je najštevilnejši zdravniški oddelk (nad 400 posl.), v Levovu pravniški (500—600 posl.). V Levovu zdravniškega oddelka ni. Polytechnika v Levovu je imela 42 učiteljev, 200 poslušalcev. Po narodnosti so se višje-šolci tako-le uvrstili leta 1883/84 po odstotkih: Krakovsko vseučilišče štelo je 97,3 Poljakov, 2,0 Rusinov in 0,5 Nemcev. Levovsko vseučilišče 64,6 Poljakov, 25,0 Rusinov in 0,1 Nemcev. Levovska polytechnika 95,9 Poljakov, 2,9 Rusinov in 0,6 Nemcev. Na drugih avstrijskih vseučiliščih je vpisanih kakih 600 Galičanov. Galicija ima 33 srednjih šol (27 gimnazij, 6 realk). Ena gimnazija je povprek na 3000 štirj. kilometrov in na 220.000 prebivalcev. Na gimnazijah je krog 12.000. na realkah krog 1000 učencev. V srednjih šolah je bilo učencev: rimsko-katoliškega obreda l. 1880. 7180 = 63%, grško-katoliškega obreda 1939 = 17%, židov 2142 = 18% (!). Od leta 1875. do 1884. je število židov na galiških srednjih šolah se pomnožilo za 81%. Učiteljišč je v Galiciji 9, gospodarskih šol 13 (317 učencev), akademija znatnosti 1 v Krakovu, tovarniških šol 47, glasbenih 7, ljudskih 3387. Obiskuje jih 414.000 otrok. V poljskem jeziku se podučuje na 1202 (45%) šolah, v rusinskem 1376 (51%), v nemškem 86 (3%). Talmudskih šol, v kolikor so znane, je nad 1000. — Kako naraščajo časopisi? Poljskih časopisov je bilo leta 1875. 52, leta 1884. 102, narasli so za 96%; rusinskih leta 1875. 8, leta 1884. 21, narasli za 260% (!); nemških leta 1875. 2, leta 1884. 2; hebrejskih leta 1875. 6, leta 1884. 12, narasli za 100% (!). Leta 1875. je bilo tiskano 1.164.589 iztisov, leta 1884. 5.922.000. Leta 1885. se je tiskalo poljskih listov 4.645.944 iztisov (85% vsega častništva), rusinskih 573.000 (10,6%), nemških 22.690 (0,39%), hebrejskih 193.740 (3,56%). — Uradnikov je v Galiciji 192.814 (3%), kapitalistov 99.302 (1,7%), kupcev 216.864 (3,6%), kmetov 4.419.636 (74%).

— V Levovu je 1886. leta izšla znamenita knjižica 103 strani broječa, ki opisuje življenje in delovanje ustanovitelja gališko-rusinskega slovstva Markijana Šaškeviča. Ta slavni mož, ki je deloval v prvi polovici našega stoletja, hotel je nekóč izdati almanah z naslovom „Zorja“. Pošlje rokopis Dunajskemu cenzorju, našemu rojaku Kopitarju, ki pa mu ga pošlje nazaj, češ, da rusinskega ne zná. Levovski cenzor Benedikt Levický pa ni privolil, da bi se tiskala ta knjiga. Šaškevič ne odneha; izdá jo v Pešti z naslovom „Rusalka Dnistrova“. To je prvi rusinski almanah. Policija pa je zasledovala knjigo in od 1000 iztisov jih je prav malo prišlo med ljudstvo. Skoraj „toute comme chez nous“. Šaškevič je bil pesnik, pisatelj in predstavljavec; preložil je evangelija, psalme, nekaj slov. pesem, Slovo o polku Igorově, Kraljedvorski in Zelenog, rokopis na rusinski jezik. Baval se je tudi z zgodovino.

— Novi slovanski grobovi. Na Ruskem so umrli zadnje dni znameniti pisatelji in učenjaki S. J. Nadson, A. P. Borodin, F. A. Burdin, P. V. Anněnkov. — Srbska je zgubila enega najnadarjenejših mlajših pisateljev Laza Nantića; ta mož je spisal nekaj izvrstnih povesti, priobčeval je razne kritike in obzre iz srbskega življenja. Bil je tudi sodelovatelj pri „Novosadski Zastavi“ in pri „Javoru“.

— V Novočerkasku je jel izhajati nov zgodovinsko-literarni mesečnik „Don“. Namen mu je, preiskovati zgodovino Donske pokrajine, in v to svrhu bo iskal zgod. in etnograf. virov. Poleg tega bo tudi razpravljati sočasne dogodke v Donski pokrajini. V prvem listu je Popova večji sestavek „Vojaška dejanja Donskih kozakov“, in Časonnikova „Donska arheologija in etnografija.“

— Kdor se hoče seznaniti z jezikom gorenjih Lužičanov, si lahko omisli sv. pismo novega zakona, ki je jelo ravnokar v Budyšinu izhajati z naslovom: Nowy zakon. Do hornoserbsčiny po rjedze Vulgaty přeložistaj Jurij Lusčanski a Mihael Hórník. Zešiwk I. Evangelii s. Mateja a s. Marka. — Predstavljavec sta katoliška duhovna in vneta rodoljuba.

Telegrami.

Dunaj, 26. aprila. Velika parada na „šmelci“ vršila se je sijajno. Ko si je cesar v spremstvu maršala Albrehta, nadvojvod in drugih dostojanstvenikov ogledal armado, pričelo se je defilovanje, ki je trajalo celo uro. Cesar je izrazil svojo popolno zadovoljnost z vojaškim obnašanjem. Parada se je končala ob 11. uri. Cesarja in nadvojvodo

Albrehta je pri prihodu in odhodu živahno pozdravljala velika množica.

Dunaj, 26. aprila. V zbornici poslancev naznani predsednik, da je pooblaščen po nadvojvodi Albrehtu, naznani zbornici srčno hvalo za izražene mu častitke. — Chlumetzky vpraša finančnega ministra, more li določno povedati, da stopi sladkorna postava v veljavo še le po sladkorni kampanji 88/89, ko bi se o nji do jeseni ne moglo obravnavati v zbornici — Menger in Chlumetzky nasvetujeta preosnovno davčne odškodnine pri izvožnji piva, po kateri bi znašala odškodnina skoraj toliko, kolikor se plačuje davka od piva pri izdelovanju. Na to se prične budgetna debata; vpisanih je 28 govornikov proti, 27 za budget.

Umrli so:

24. aprila. Anton Buzeti, delavčev sin, 4 leta, Hradeckega vas št. 17, jetika. — Marija Rožič, posestnica, 73 let, Črna vas št. 13, pljučnica. — Pavel Smolej, c. k. finančni uradnik, 47 let, sv. Petra cesta št. 29, jetika.

V bolnišnici:

21. aprila. Marjana Nabergoj, gostija, 74 let, Apoplexia Erysipelas. — 22. aprila. Jovana Komar, gostija, 50 let, Catarrhus intestinum Hydrops. — 23. aprila. Marija Zrimšek, perica, 43 let, Apoplexia. — Adam Vnuk, piskrovezec, 32 let, pleuritčni exudat.

Tuji.

24. aprila.

Pri **Matiču**: Häuffel, zasebnik, z Dunaja. — Hollek, Holl, Glück, Weiss, Ranzinger, Horwitz in Schick, trgovci, z Dunaja. — vitez Anton Spinler, glavni tajnik, iz Gradea. — Doblaj, trgovec, iz Gradea. — M. Hertauss, poštni nadravnatelj, iz Trsta. — V. Korir, trgovec, iz Trsta. — Karol Meeraus, nadinženir, iz Pulja.

Pri **Stonu**: M. Dolinar, tovarnar, z družino, z Dunaja. — Freund, Schwenda, Heumayer, Richter in Friedmann, trgovci, z Dunaja. — Jožef Grohmann, trgovec, z Českega. — Gust. Kaendl, trgovec, iz Sieringa. — Reitter in Titz, trgovec, iz Brna. — C. Knöbl, trgovec, iz Gradea. — Ignacij Lengyel, trgovec, iz Ogerskega.

Pri **Južnem kolodvoru**: G. Lipkowitz, trgovec, iz Monaka. — Janez Wesseler, trgovec, iz Nemčije. — Karolina Klaar, zasebnica, iz Nemčije. — Makus, Günther in Brauner, trgovci, z Dunaja. — Adolf Goriup, zasebnik, iz Gorice. — And. Keržnik, konjski trgovec, iz Gorenjskega.

Pri **Avstrijskem caru**: Krašovec, posestnik, z družino, iz Gorenjskega.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		zrakomerna v mm	toploerna po Celziju			
25.	7. u. jut.	733 33	+12 2	sl. svzh.	jasno	0-00
	2. u. pop.	733 11	+20 4	sl. jzap.	d. oblačno	
	9. u. zveč.	734 97	+14 2	sl. jzap.	jasno	

Zjutraj in zvečer jasno, popoldne okoli šeste ure se je na jzap. pooblačilo. Srednja temperatura 15,6° C., za 5,3° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

26. aprila.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	81 gl. 20 kr.
Srebrna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	82 „ 45 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	112 „ 20 „
Papirna renta, davka prosta	97 „ 85 „
Akcije avstr.-ogerske banke	875 „ — „
Kreditne akcije	282 „ — „
London	127 „ 10 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleon.	10 „ 05 1/2 „
Ces. cekini	6 „ — „
Nemške marke	62 „ 35 „

Po znižanej ceni.

Kmetom v pomoč.

Narodno-gospodarska razprava.

Spisal

IVAN BELEC,

župnik.

Cena knjigi je znižana od 25 kr. na 20 kr., po pošti 5 kr. več; kdor jih vzame deset skupaj, dobí najdemo brezplačno. — Knjiga obsega 9 pol v osmerki.

„Katoliška tiskarna“

v Ljubljani

Valcatorjev trg šte. 5.